כבוחלא דרישקא במינה. מע"ג דכמול הוא שמור כדפירש בה"ג אוכמא אוכמא [חולין מו:] היינו דמיא לכוחלא ה"פ כי היכי דכוחלא דריסקא מקרין ומאיר משאר כוחלא כך היא היתה נאה משאר נשים וקרן הפוך לשון כי קרן עור פני משה (שמות לד) והשתא אמי שפיר הא דמייתי ותקרעי כפוך עיניך דכמול דומה לפוך שעתיקין כמול בעין אבל לפירוש רש"י דגרס כי כורכמא דריסקא קשה לרשב"ם מ"כ מאי מייתי ותקרעי כפוך עיניך ויוצאן תרגם גרד וכרכום רשק [1]וכרכום כפרים עם גרדיס עם ריסקא (שיר ד): **שכל** חולה שרואה אותה מיד **מתרפא.** ומ"ת והא בימי אגריפס אמרי לא היה חולי בעולם (ב"מ דף פז.) דעד יעקב לא הוה חולשא ועד אליעזר לא הוה דאיתא ואיתפא ומאינו למימר דהכא בחולה של מכה אייבי וכ"ת וכ"י מפרשים דעד יעקב לא הוה דאיתא היינו חולי של מיתה מאן ומילך הוה דאיתא חולי של מיתה ולא הוה דאיתפא עד אליעזר:

בא על נערה המאורסה. ואם תאמר והלא לא נצטוו בני נח על נערה המאורסה כדאמרי' בפ' אלעזר מיתות (סנהדרין דף נו: ושם ד"ה לנערה) בעולת בעל יש להן נכנסת למופה ולא נבעלה אין להן ואומר ר"י דלף על פי שלא נצטוו מכל מקום מכוער הדבר כמו שנו את הכוכרה אף על פי שאינו מצווה על כך: שלשה

דרקון. נחש: **מכיסה.** נושכה: **ומטרפה.** לשון רפיון: **שאין אדם נאפס.** להתחייב על שהוא מדבר קשה מחמת צער ויסורין דקאמר לא בדעת ידבר לא אמר (לא) ברשע ידבר אלא לא בדעת: **כלילי הוו להו.** מתרים וכלל כתר שלשה פרלופים ואים את שמו מחוקק על פרלופו וכשבאין יסורין על אחד מהן פרלופו משתנה וכן אילני: **דכמשי.** פלטי"ש: **אי מחכרא כחכרי דאיוב.** אם אין לו לאדם אוהביים עוד לו שימות: **לרוב על פני האדמה וכנוס יולדו וגו':** **רכיה באה לעולם.** כשנולדה בת לפי שממהרת להיות לו [2] זרע: **הוכפלו ביופי.** ואין לך כפל טוב ממנו: **אדומה ליום.** כרה כחמה: **כקליעה.** מין כוסס הוא: **קרגא דקרש.** מין מיה וקרניה משתירין כמו לבע: **כורכמא דריסקא.** כרכום של גן הגדל בגינה: **במיני.** שהוא מעולה (ה) ממין שאר בשמים: **אינטגנינות.** חוזה בכוכבים: **משכימים לפתחו.** ליטול עלה ממנו: **אידלי יומא.** הוגבה שמש כשהחמה זורחת: **אידלי קצירא.** מיקל החולי: **אכל אין לו פה.** שהוא יוסר ודומם: **עדשין אין להן פה.** כמו שם לפולין ולשאר מיני קטניות כמין סדק: **לנחומי בביעי.** אין להם פה אבל אינם מגלגלים (ו) כגלגל: **ושט אם הכבורה.** ובזה את העבודה שהיתה בנכוכות שט תרגום של בזיון מדוע הקילתני (שמואל ב יט) תרגום יונתן אשטתני: בכל

לדת עולה לראש ההר כדי שיפול ממנה וימות ואני מזמין לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניה ואלמלי מקדים רגע אחד או (ו) מתאחר רגע אחד מיד מת בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי [1]חולל אילות תשמור (ז) אילה זו רחמה צר בשעה שכורעת ללדת אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם (ח) ומתרפה ממולדה ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי [2]בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל (ט)(וכתיב [3]כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב) אמר רבא מכאן שאין אדם נתפס בשעת צערו [4]וישמעו שלשת רעי איוב את כל הרעה הזאת הבאה עליו ויבאו איש ממקומו אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויועדו יחדו לבוא לנוד לו ולנחמו מאי ויועדו יחדו אמר רב יהודה אמר רב מלמד שנכנסו כולן בשער אחד ותנא בין כל אחד ואחד שלש מאות פרסי מנא הוו ידעי איכא דאמרי כלילא הוה להו ואיכא דאמרי אילני הוה להו וכיון דכמשי הוו ידעי אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברא כחברי דאיוב

כבוחלא דרישקא במינה. מע"ג דכמול הוא שמור כדפירש בה"ג אוכמא אוכמא [חולין מו:] היינו דמיא לכוחלא ה"פ כי היכי דכוחלא דריסקא מקרין ומאיר משאר כוחלא כך היא היתה נאה משאר נשים וקרן הפוך לשון כי קרן עור פני משה (שמות לד) והשתא אמי שפיר הא דמייתי ותקרעי כפוך עיניך דכמול דומה לפוך שעתיקין כמול בעין אבל לפירוש רש"י דגרס כי כורכמא דריסקא קשה לרשב"ם מ"כ מאי מייתי ותקרעי כפוך עיניך ויוצאן תרגם גרד וכרכום רשק [1]וכרכום כפרים עם גרדיס עם ריסקא (שיר ד): **שכל** חולה שרואה אותה מיד **מתרפא.** ומ"ת והא בימי אגריפס אמרי לא היה חולי בעולם (ב"מ דף פז.) דעד יעקב לא הוה חולשא ועד אליעזר לא הוה דאיתא ואיתפא ומאינו למימר דהכא בחולה של מכה אייבי וכ"ת וכ"י מפרשים דעד יעקב לא הוה דאיתא היינו חולי של מיתה מאן ומילך הוה דאיתא חולי של מיתה ולא הוה דאיתפא עד אליעזר:

בא על נערה המאורסה. ואם תאמר והלא לא נצטוו בני נח על נערה המאורסה כדאמרי' בפ' אלעזר מיתות (סנהדרין דף נו: ושם ד"ה לנערה) בעולת בעל יש להן נכנסת למופה ולא נבעלה אין להן ואומר ר"י דלף על פי שלא נצטוו מכל מקום מכוער הדבר כמו שנו את הכוכרה אף על פי שאינו מצווה על כך: שלשה

דרקון. נחש: **מכיסה.** נושכה: **ומטרפה.** לשון רפיון: **שאין אדם נאפס.** להתחייב על שהוא מדבר קשה מחמת צער ויסורין דקאמר לא בדעת ידבר לא אמר (לא) ברשע ידבר אלא לא בדעת: **כלילי הוו להו.** מתרים וכלל כתר שלשה פרלופים ואים את שמו מחוקק על פרלופו וכשבאין יסורין על אחד מהן פרלופו משתנה וכן אילני: **דכמשי.** פלטי"ש: **אי מחכרא כחכרי דאיוב.** אם אין לו לאדם אוהביים עוד לו שימות: **לרוב על פני האדמה וכנוס יולדו וגו':** **רכיה באה לעולם.** כשנולדה בת לפי שממהרת להיות לו [2] זרע: **הוכפלו ביופי.** ואין לך כפל טוב ממנו: **אדומה ליום.** כרה כחמה: **כקליעה.** מין כוסס הוא: **קרגא דקרש.** מין מיה וקרניה משתירין כמו לבע: **כורכמא דריסקא.** כרכום של גן הגדל בגינה: **במיני.** שהוא מעולה (ה) ממין שאר בשמים: **אינטגנינות.** חוזה בכוכבים: **משכימים לפתחו.** ליטול עלה ממנו: **אידלי יומא.** הוגבה שמש כשהחמה זורחת: **אידלי קצירא.** מיקל החולי: **אכל אין לו פה.** שהוא יוסר ודומם: **עדשין אין להן פה.** כמו שם לפולין ולשאר מיני קטניות כמין סדק: **לנחומי בביעי.** אין להם פה אבל אינם מגלגלים (ו) כגלגל: **ושט אם הכבורה.** ובזה את העבודה שהיתה בנכוכות שט תרגום של בזיון מדוע הקילתני (שמואל ב יט) תרגום יונתן אשטתני: בכל

לדת עולה לראש ההר כדי שיפול ממנה וימות ואני מזמין לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניה ואלמלי מקדים רגע אחד או (ו) מתאחר רגע אחד מיד מת בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי [1]חולל אילות תשמור (ז) אילה זו רחמה צר בשעה שכורעת ללדת אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם (ח) ומתרפה ממולדה ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי [2]בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל (ט)(וכתיב [3]כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב) אמר רבא מכאן שאין אדם נתפס בשעת צערו [4]וישמעו שלשת רעי איוב את כל הרעה הזאת הבאה עליו ויבאו איש ממקומו אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויועדו יחדו לבוא לנוד לו ולנחמו מאי ויועדו יחדו אמר רב יהודה אמר רב מלמד שנכנסו כולן בשער אחד ותנא בין כל אחד ואחד שלש מאות פרסי מנא הוו ידעי איכא דאמרי כלילא הוה להו ואיכא דאמרי אילני הוה להו וכיון דכמשי הוו ידעי אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברא כחברי דאיוב

א [3]מיתותא [5]ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם רבי יוחנן אמר רביה באה לעולם ריש לקיש אמר מריבה באה לעולם אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן לדידך דאמרת רבייה באה לעולם מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב אמר לו נהי דלא נכפלו בשמות אבל נכפלו ביופי דכתיב [6]ויהי לו שבענה בנים ושלוש בנות ויקרא שם האחת ימימה ושם השנית קציעה ושם השלישית קרן הפוך ימימה שהיתה דומה ליום קציעה שהיה ריחה נודף כקציעה קרן הפוך אמרי דבי רבי שילא שדומה לקרנא דקרש מחייכו עלה במערבא קרנא דקרש לקותא היא אלא אמר רב חסדא ככורכמא דרישקא במיניה שנאמר [7]כי תקרעי בפוך [8]רבי שמעון ברבי איתילידא ליה ברתא הוה קא חלש דעתיה אמר ליה אבוה רביה באה לעולם אמר ליה בר קפרא תנחומין של הבל ניחמך אבוך [9][דתניא] אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנותו בוסמי אוי למי שאומנותו בורסי כתנאי [8]וה' ברך את אברהם בכל [9]מאי בכל רבי מאיר אומר שלא היתה לו בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת [10]אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ר"א המודעי אומר [11]איצטגנינות היתה בלבו של אברהם אבינו שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתחו רבי שמעון בן יוחי אומר [12]אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה אמר אביי היינו דאמרי אינשי [13]אידלי יומא אידלי קצירא דבר אחר שלא מרד עשו בימיו דבר אחר [14]שעשה ישמעאל תשובה בימיו שלא מרד עשו בימיו מנלן דכתיב [15]ויבא עשו מן השדה והוא עיף ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אביו [ומ"ש של עדשים] אמרי במערבא משמיה דרבה בר מרי מה עדשה זו אין לה פה אף אבל אין לו פה דבר אחר מה עדשה זו מגולגלת אף אבילות מגולגלת ומחזרת על באי העולם מאי בינייהו איכא בינייהו לנחומי בביעי אמר רבי יוחנן חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום בא על נערה מאורסה והרג את הנפש וכפר בעיקר וכפר בתחיית המתים ושט את הבכורה בא על נערה מאורסה כתיב הכא ויבא עשו מן השדה וכתיב התם [16]כי בשדה מצאה הרג את הנפש כתיב הכא עיף וכתיב התם [17]אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים וכפר בעיקר כתיב הכא [18]למה זה לי וכתיב התם [19]זה אלי ואנוהו וכפר בתחיית המתים דכתיב הנה אנכי הולך למות ושט את הבכורה דכתיב [20]ויבז עשו את הבכורה ושעשה ישמעאל תשובה בימיו מנלן כי הא דרבינא ורב חמא בר בוזי הוו יתבי קמיה דרבא וקא מנמנם רבא א"ל רבינא לרב חמא בר בוזי ודאי דאמריתו (ג) [21]כל מיתה שיש בה גויעה זו היא מיתתן של צדיקים א"ל אין והא דור המבול א"ל אנן גויעה ואסיפה קאמרינן והא ישמעאל דכתיב ביה גויעה ואסיפה אדהכי איתער בהו רבא אמר להו [22]דרדקי הכי א"ר יוחנן ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו שנאמר [23]ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו (ד) ודילמא [24]דרך חכמתן קא חשיב להו אלא מעתה [25]ויקברו אותו עשו ויעקב בניו מאי טעמא לא חשיב להו דרך חכמתן אלא מדאקדמיה אדבורי אדבריה ומדאדבריה שמע מינה תשובה עבד בימיו ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין

אברהם עבר אותו רשע ה: עבירות: היינו בכל. דלא מרד בימיו: ש"מ דעבד תשובה. דנהג ביה כבוד ליצחק ואדבריה מקמיה:

תורה אור

1 הֹדִיעַת עַת לִדַּת יַעֲלֵי סָלָע חִלֵּל אַיָּלוֹת תִּשְׁמֹר:
איוב לט א
2 אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכִּיל:
איוב לד יח
3 וַיֹּאמֶר אֹתוֹ דַּבֵּר יְיָ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אֵלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבְשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כַּעַבְדִּי אִיּוֹב:
איוב מב ז
4 וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד לוֹ וּלְנַחֲמוֹ:
איוב ב יא
5 וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם:
בראשית ו א
6 וַיְהִי לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וּשְׁלֹשׁ בָּנוֹת וַיִּקְרָא שֵׁם הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ:
איוב מב יג-יד
7 וְאֵת שְׁדֹד מַה תַּעֲשִׂי כִּי תִלְבְּשִׁי שָׁנִי כִּי תַעְדִּי עֲדִי זָהָב כִּי תִקְרְעִי בַפּוּךְ עֵינַיִךְ לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי מְאֹסוּ קֹדֶן עֹנְבִים נַפְשֵׁךְ יִבְקָשׁוּ:
ירמיהו ד ל
8 וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל:
בראשית כד א
9 וַיְזֵד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף:
בראשית כה כט
10 כִּי בְשָׂדֶה מְצָאָהּ צְעָקָה הַנַּעַר הַמְאֹרָשָׂה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ: דברים כב כז
11 כִּי קוֹל כְּחוֹלָה שָׁמַעְתִּי צָרָה כַּמְּבַכֶּרֶת קוֹל בַּת צִיּוֹן תִּתְיַפֵּחַ תִּפְרֹשׂ כַּפֶּיהָ אוֹי נָא לִי כִּי עָיְפָה נַפְשִׁי לְהֹרְגִים:
ירמיהו ד לא
12 וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶּה לִי בְּכֹרָה:
בראשית כה לב
13 עֵזֶי וּמַזְרִת יָדִי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה וְזֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ:
שמות טו ב
14 וַיִּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה:
בראשית כה לד
15 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי מַמְרֵא:
בראשית כה ט
16 וַיָּגֵעַ יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו זָקֵן וְשָׂבֵעַ יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בָּנָיו:
בראשית לה כט

רבינו גרשום

ומתרפא. רחמה ומרוית: מכאן שאין אדם נחפס על צערו. על מה שמרבר מכובד צערו דכתיב לא בדעת ידבר כלומר שאין רעתו מושבת עליו מחמת צערו: כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב. דברים הנוגעים חישב ושאינן הגונין לא חישב [לא] תפסו מכל מה שדבר כנגדו: כלילא היה להו. כתר וחקוקין עליו ג' פרצופין של ג' חביריו וכשרואין שאותה מהן נשתנה פניה מיד הין יודעין שחבירו אין שרוי בנחת ריש אומרים ג' אילנות היו נטועין בפרדס שכל אחד היה קורא לכל א' על שם חבירו ואם היה מייבש אחד מן האילנות שבו היו יודעין שאין שרוי בטובה אותו שנקרא (דעיירה) [האילן] על שמו: רבייה. כלומר פריה ורביה שהנקבה מגדלת בניה: ולדידך דאמרת רבייה. דדבר טוב הוא: שבענה. היינו ב'

מסורת הש"ס

ג) [ע"ירוכין נד: יומא סט.]. ד) [ע"מ ל"ז:]. ה) [תענית כג. ע"מ כרם"ן]. ו) [ע"הדרין ק: קידושין פב: ע"מ ר"ש ופסחים פה. ע"ש]. ז) [לקמן קמח. ע"מ ר"ש ופסחים דקידושין פ"ה]. ח) [לפמ"ש מים ברכות ע: ומסוטה יב. ועפ"ז מד: ד"ה אחרים ומיישב גם סכמ"]. ט) [יומא כח:]. י) [ע"מ מרבלית]. כ) [ע"מ משמיה דר' יוחנן]. ל) [עי' פרש"י נשמה קמה:]. מ) [ע"הדרין סט:]. נ) [לה ר"ש]. ס) [ע"מ: סנגלים]. ע) [ע"ל תרגום. יעכ"ן].

גליון הש"ם

גמ"א ר"ש ברבי איתילידא. עיין מהרש רפס בחלשים פ' מי: שם איילי יומא. עי' מהרש רפ ח ע"מ בהגלה"ש ד"ה מרגא דיומא: שם שמואל עשה תשובה. עיין מהדרין דף קד ע"ל ומכתרת מים סם ונתוס' ישנים יומא דף לד ע"ב ד"ה מעשה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לו מאחר רגע אחד מיד נופל ומת כין: (ב) שם ומתרפא ויולדת ואלמלי מקדים רגע: (ג) שם ולולי דאמריתו משמיה דר' יוסי כל מיתה שיש בה גויעה: (ד) שם יצחק וישמעאל קשיש מצחק מ"ש דקחשיב ליה ליצחק מקמיה ש"מ תשובה עביד ואדבריה ליצחק מקמיה ולמא דרך חכמתן: (ה) רש"י ד"ה ממיה שהוא מעולה משאר בכרכומין מ"ל:

לעזי רש"י

פלטי"א (פלצידי"א). כמיש, כמושים.

מוסף רש"י

איצטגנינות. לחיות נקי בהלכות המזלות ותקילות הטפות (יומא כח:). משכימין לפתחו. לנתול ממזלות (שם). דרדקי. מחרים שלא הגיעו לגבורה (שבת קמה:). אדבורי אדבריה. הולך לת יצחק לפניו (בראשית כה ט).

רבינו גרשום (המשך)

שהוא שחור הרבה מבהיק מאד: רשקה. בלע"ז אריינגייל: במיניה. שהוא משובח במינו: כורכמא דרישקא. קרדק"ו. איינגייל. מה אותה צבע יפה הרבה במינו כך היתה יפה בין שאר נשים: איצטגנינות גדולה. שהיה בקי (אותה צבע) הרבה במולות והיו שואלין מה יאירע להן: אידלי יומא. (בשחריתן) כשהשמש זורח שם מונחת אותה אבן: אידלי קצירא. מיקל חולה מחליו ולערב מכביד לו: ד"א. מאי בכל: מה עדשה שאין לה פה. שאין לה שום ביקע: לנחומי בביעי. דלמאן דאמר מה עדשה אין לה פה ביצים (נמין) אין להם פה ומנחמין בהן אבלים כמו בעדשים ולמאן דאמר מה עדשה זו מגולגלת בביצים אין מנחמין מפני שאינם מגולגלים כל כך כעדשים: לאלתר כשמת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com